

מושב משותף למורים

הַקֶּשֶׁר רוֹזֵב וְרֵאִיָּה כּוֹלֶלֶת

בְּהוֹרֵאת תַּנ"ךְ

הרב ד"ר שוקי רייס – סגן נשיא מכללת הרצוג וראש החוג לתנ"ך
ד"ר מירי שליסל – מנהלת מרכז 'לדעת' - מרכז לפיתוח פדגוגי בחמ"ד
הרב יהודה טרופר – מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

"נָאוּ לְחַיֵּיךָ בַּתָּרִים צְנֹאֲרָךְ בַּזְּרוּזִים"

בן עזאי היה יושב ודורש והאש סביבותיו.

אזלון ואמרון לרבי עקיבא: ר' בן עזאי יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו.

הלך אצלו ואמר לו: שמעתי שהיית דורש והאש מלהטת סביבך!

אמר לו: הן.

אמר לו: שמא בחדרי מרכבה היית עסוק?

אמר לו: לאו, אלא הייתי יושב וחורז בדברי תורה, ומתורה לנביאים, ומנביאים

לכתובים, והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני, והיו ערבים כעיקר נתינתן.

"נָאוּ לְחַיֵּיךָ בַּתָּרִים צְנֹאֲרָךְ בַּזְּרוּזִים" - ר' לוי בשם ר' חמא ב"ר חנינא אמר: אלו

פרשותיה של תורה שהן חרוזות זו בזו, ומושכות זו בזו, ומדלגות זו מזו, ודומות זו

לזו וקרובות זו לזו.

(שיר השירים רבה א', ב-ג)

16

פרשת "הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם"

מבנה הפרשה:

י"ב, א - כח הבאת קרבנות וקדשים ל"מקום אשר יבחר ה'" 6

י"ב, כט - י"ד, כא סכנת היגררות אחרי ע"ז (הסתה לע"ז, "עם קדוש")

י"ד, כב-כז מעשר שני 3

י"ד, כח - ט"ו, יח מצוות כלכליות חברתיות (מעשר עני, שמיטה, צדקה, עבד)

ט"ו, יט - ט"ז, יז בכור ושלושת הרגלים 7

5+

פרשת "הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם"

16

מבנה הפרשה:

י"ב, א - כח הבאת קרבנות וקדשים ל"מקום אשר יבחר ה'" **6**

י"ב, כט - י"ד, כא סכנת היגררות אחרי ע"ז (הסתה לע"ז, "עם קדוש")

י"ד, כב-כז מעשר שני **3**

י"ד, כח - ט"ו, יח מצוות כלכליות חברתיות (מעשר עני, שמיטה, צדקה, עבד)

ט"ו, יט - ט"ז, יז בכור ושלושת הרגלים **7**

5+

השילוב

י"ב, יא-יב: והיה **המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם** שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה': ושמתם לפני ה' אלהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם:

י"ד, כב-כז: עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה: ואכלת לפני ה' אלהיך **במקום אשר יבחר לשכן שמו שם** מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד לראה את ה' אלהיך כל הימים: וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך **המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם** כי יברכה ה' אלהיך: ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל **המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו:** ונתתה הכסף בכל אשר תאנה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלה נפשך ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמת אתה וביתך: והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך:

ט"ז, יד-טז: ושמת בחג אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחג לה' אלהיך **במקום אשר יבחר ה' כי יברכה ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אף שמח:** שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך **במקום אשר יבחר** בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ולא יראה את פני ה'

השילוב

י"ב, יא-יב: והיה **המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם** שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם **עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה'**: ושמתם לפני ה' אלהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם:

י"ד, כב-כז: עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה: ואכלת לפני ה' אלהיך **במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים:** וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך **המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם** כי יברכה ה' אלהיך: ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל **המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו:** ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך בבקר ובצאן ובין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמת אתה וביתך: והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך:

ט"ז, יד-טז: ושמת בחג אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחג לה' אלהיך **במקום אשר יבחר ה'** כי יברכה ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אף שמח: שלוש פעמים בשנה **יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר** בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות **ולא יראה את פני ה' אלהיך:**

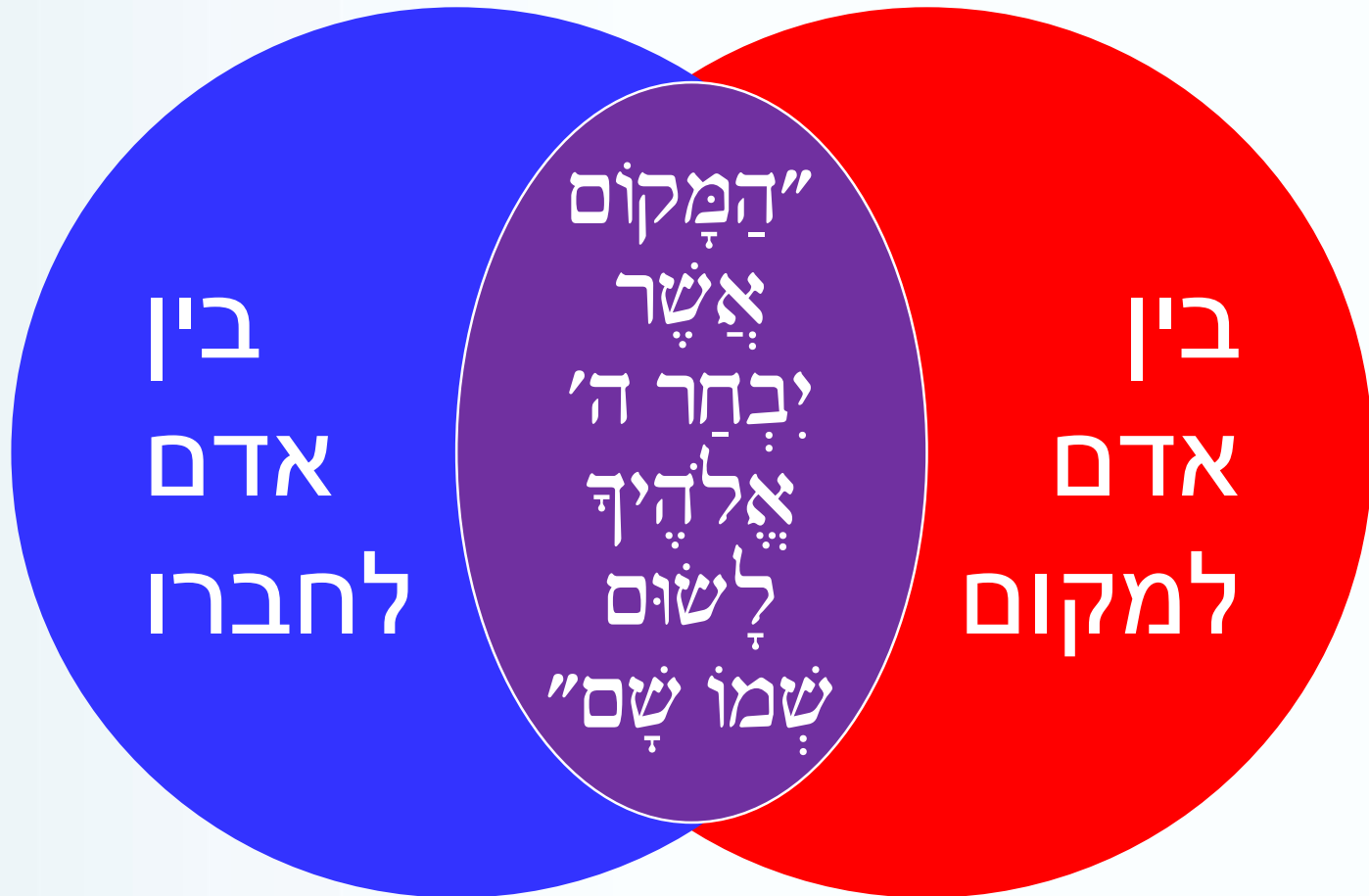
השילוב

י"ב, יא-יב: והיה המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם **עולתיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה'**: ושמחתם לפני ה' אלהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם:

י"ד, כב-כז: עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה: ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם **מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים:** וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם כי יברכה ה' אלהיך: ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו: ונתתה הכסף בכל אשר תאוו נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני ה' אלהיך **ושמחת אתה וביתך: והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך:**

ט"ז, יד-טז: ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: שבעת ימים תחג לה' אלהיך במקום אשר יבחר ה' כי יברכה ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידך והיית אף שמח: שלוש פעמים בשנה **יראה כל זכורך את פני ה' אלהיך במקום אשר יבחר** בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות **ולא יראה את פני ה'**

פרשת "הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם"

פרשת "הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם"

16

"ראייה כוללת"
מוביאה להבנת שלמות
התוכן והרציון

מבנה הפרשה:

י"ב, א - כח הבאת קרבנות וקדשים ל"מקום אשר יבחר ה'" 6

י"ב, כט - י"ד, כא סכנת היגררות אחרי ע"ז (הסתה לע"ז, "עם קדוש")

י"ד, כב-כז מעשר שני 3

י"ד, כח - ט"ו, יח מצוות כלכליות חברתיות (מעשר עני, שמיטה, צדקה, עבד)

ט"ו, יט - ט"ז, יז בכור ושלושת הרגלים 7

5+

איה 'הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'?"

עיון בדברים י"ב; שמואל ב' כ"ד; דברי הימים א' כ"ב-כ"ג

דברים י"ב

(ד) לא תעשון כן לה' אלהיכם: (ה) **כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם מפל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה:** (ו) והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם ונדריכם ונדבתיכם ובכלת בקרכם וצאנכם...

(ט) **כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר ה' אלהיך נתן לך:** (י) ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ה' אלהיכם מנחיל אתכם והניח לכם מפל איביכם מסביב וישבתם בטח:

(יא) והיה **המקום אשר יבחר ה' אלהיכם בו לשכן שמו שם שמה** תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם עלותיכם וזבחיכם מעשרותיכם ותרמת ידכם וכל מבחר נדריכם אשר תדרו לה':

(יב) ושמתם לפני ה' אלהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלוי אשר בשעריכם **כי אין לו חלק ונחלה אתכם:**

רש"י

(ד) לא תעשון כן - להקטיר לשמים בכל מקום (פסוק ה), כי אם במקום אשר יבחר
(י) ועברתם את הירדן וישבתם בארץ - משתחלקו ויהא כל אחד מכיר את חלקו ואת שבטו:
והניח לכם - לאחר כבוש וחלוק ומנוחה... ואין זאת אלא בימי דוד, אז:
(יא) והיה המקום וגוי' - בנו לכם בית הבחירה בירושלים. וכן הוא אומר בדוד (שמואל ב' ז, א - ב) ויהי כי ישב המלך בביתו, והי הניח לו מסביב מכל אויביו. ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי יושב בבית ארזים, וארון האלהים יושב בתוך היריעה:

גלגולי המשכן

יהושע פרק יח: (א) וַיִּקְהָלוּ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל **שְׁלֵה** וַיִּשְׁפְּנוּ שָׁם אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם:

שמואל א פרק ז: (א) וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי **קְרִית יְעָרִים** וַיַּעֲלוּ אֶת אָרוֹן ה' וַיָּבֹאוּ אֵתוֹ אֶל **בֵּית אַבְיָנָדָב בְּגִבְעָה** וְאֶת אֶלְעָזָר בֶּנוֹ קִדְּשׁוּ לְשֹׁמֵר אֶת אָרוֹן ה': פ (ב) וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקְרִית יְעָרִים וַיִּרְבוּ הַיָּמִים וַיְהִיו עֹשְׂרִים שָׁנָה וַיָּנְהוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי ה': ס

שמואל ב פרק ו: (ב) וַיִּקָּם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל הָעָם אֲשֶׁר אֵתוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אָרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם שֵׁם ה' צָבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרִבִּים עָלָיו: (ג) וַיִּרְכְּבוּ אֶת אָרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֵגְלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאַהֲוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה וַעֲזָא וְאַחִיו בְּנֵי אַבְיָנָדָב נִהְגִּים אֶת הָעֵגְלָה חֲדָשָׁה: (ד) וַיִּשְׁאַהֲוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עִם אָרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הֵלֶךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן:

שמואל ב פרק ו: (יז) וַיָּבֹאוּ אֶת אָרוֹן ה' וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ **הָאֹהֶל** אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֲלוֹת לִפְנֵי ה' וַשְׁלָמִים:

שמואל ב פרק ז

(א) וַיְהִי כִּי יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וְהִי הַנִּיחַ לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל אִיבָיו : (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אַרְזִים וְאֶרְוֹן הָאֱלֹהִים יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה : (ג) וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְבְּךָ לַךְ עֲשֵׂה כִּי הִי עֹמֵד : ס

(ד) וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי דָבָר הוּא אֶל נָתָן לֵאמֹר : (ה) לָךְ וְאִמְרַתְּ אֶל עַבְדֵי אֶל דָּוִד כֹּה אָמַר הִי הָאֵתָה תִּבְנֶה לִּי בַיִת לְשַׁבְּתִי : (ו) כִּי לֹא יִשְׁבְּתִי בְּבֵית לְמִיּוֹם הָעֹלָמִית אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֶהֱל וּבִמְשָׁכֹן : (ז) בְּכֹל אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדָּבָר דִּבַּרְתִּי אֶת אֶחָד שְׁבֻטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לְרַעוּת אֶת עַמִּי אֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא בָנִיתֶם לִי בַיִת אַרְזִים :

.... (יב) כִּי יִמְלֹאוּ יָמַיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת אֲבֹתֶיךָ וְהִקִּימְתִי אֶת זִרְעֶךָ אַחֲרַיִךְ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינְתִּי אֶת מַמְלַכְתּוֹ : (יג) הוּא יִבְנֶה בַיִת לְשְׁמִי וְכִנְנֶתִי אֶת כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד עוֹלָם :

שמואל ב פרק כד

(א) וַיִּסֹּף אֶף ה' לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסֶּת אֶת דָּוִד בְּהֵם לְאֹמֶר לֵךְ מִנָּה אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת יְהוּדָה : (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב שֶׁר הַחַיִּל אֲשֶׁר אִתּוֹ שׁוֹט נָא בְּכָל שַׁבָּטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע וּפְקֹדוּ אֶת הָעָם וַיִּדְעֹתִי אֶת מִסְפַּר הָעָם : ס

(ג) וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל הַמֶּלֶךְ וַיּוֹסֶף ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל הָעָם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְּעָמִים וְעֵינַי אֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ רֵאוֹת וְאֲדַנִּי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה : (ד) וַיַּחֲזֹק דָּבָר הַמֶּלֶךְ אֶל יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחַיִּל וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשָׂרֵי הַחַיִּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת הָעָם אֶת יִשְׂרָאֵל :

דברי הימים א פרק כא

(כח) בַּעַת הַהִיא **בְּרֵאוֹת דָּוִד כִּי עָנָהוּ ה' בְּגֵרֹן אֲרֹנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם** : (כט) וּמִשְׁכַּן ה' אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר וּמִזְבַּח הָעוֹלָה בַּעַת הַהִיא בַּבָּמָה בְּגִבְעוֹן : (ל) וְלֹא יָכַל דָּוִד לָלֶכֶת לִפְנֵי לְדָרֶשׁ אֱלֹהִים כִּי נִבְעַת מִפְּנֵי חָרֵב מִלְּאֲדָהּ ה' : ס

דברי הימים א פרק כב

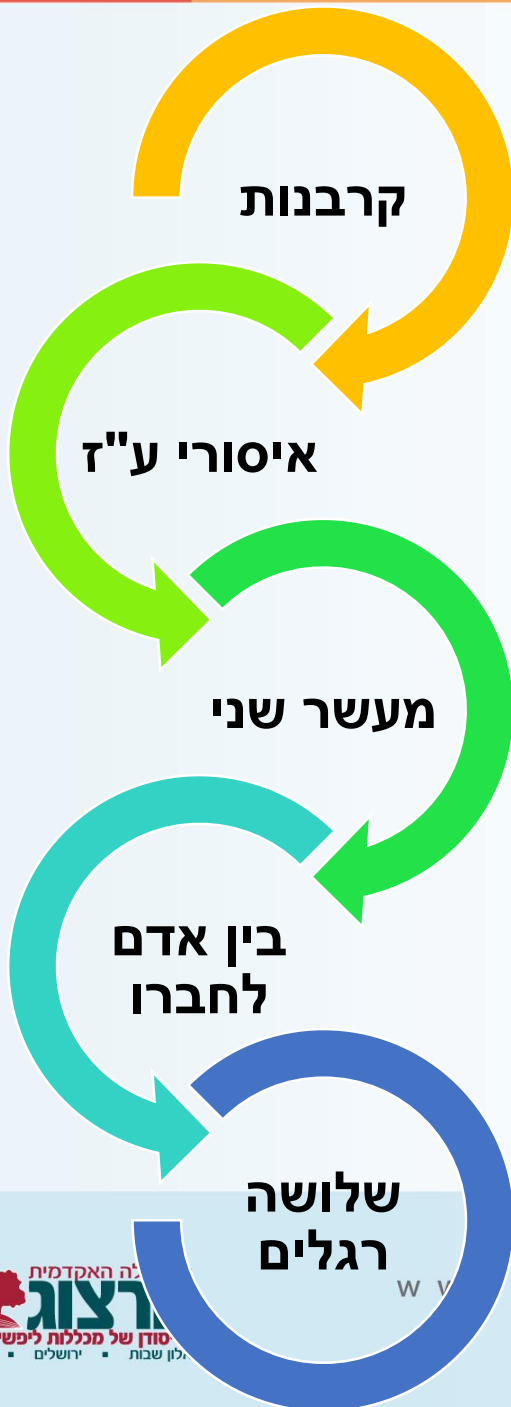
(א) **וַיֹּאמֶר דָּוִד זֶה הוּא בַּיִת ה' הָאֱלֹהִים וְזֶה מִזְבֵּיחַ לְעֹלֹת לְיִשְׂרָאֵל** : ס (ב) וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָנוֹס אֶת הַגֵּרִים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲמֵד חֲצַבִּים לְחֲצוּב אַבְנֵי גִזִּית לְבָנוֹת בַּיִת הָאֱלֹהִים : (ג) וּבְרֹזֶל לָרֵב לְמִסְמָרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלְמַחְבְּרוֹת הַכִּיּוֹן דָּוִד וַיִּנְחֹשֶׁת לָרֵב אֵין מִשְׁקָל : (ד) וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי הֵבִיאוּ הַצִּידָנִים וְהַצָּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֵב לְדָוִד : פ (ה) וַיֹּאמֶר דָּוִד שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר וְרָדָף וְהַבִּיִת לְבָנוֹת לַה' לְהַגְדִּיל לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתַפְאֶרֶת לְכָל הָאָרְצוֹת אֲכִינָה נָא לוֹ וַיִּכֹּן דָּוִד לָרֵב לְפְנֵי מוֹתוֹ : (ו) וַיִּקְרָא לְשְׁלֹמֹה בְּנוֹ וַיִּצְוֵהוּ לְבָנוֹת בַּיִת לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל : ס

"ראייה כוללת"

שלושה מרכיבים לראייה כוללת:

- צירי מקום וזמן לאורך היחידה הגדולה.
- מבנה היחידה מבחינת התוכן.
- הרעיונות המרכזיים החורזים את היחידה.

"אלו פרשותיה של תורה שהן חרוזות
זו בזו, ומושכות זו בזו, ומדלגות זו
מזו, ודומות זו לזו וקרובות זו לזו."

"הקשר רחב"

"הייתי יושב וחורז בדברי
תורה, ומתורה לנביאים,
ומנביאים לכתובים"

דברים י"ב

שמואל ב'
כ"ד

דברי הימים
א' כ"ב-כ"ג

מבט-על

יתרונות:

- לומד המודע להקשרה של היחידה הנלמדת, ירגיש שליטה בחומר הנלמד בכל שלב ושלב, ויזכור טוב יותר את הנלמד.
- הבנה טובה יותר של כל פרט, וכן הבנה מעמיקה יותר של היחידה השלמה ושל הרעיון הכללי ביחידה ספציפית ובתורה כולה, מביאה להפנמת עוצמתה של תורה.

"והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני
והיו ערבים כעיקר נתינתן"

"תֹּרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נְפֹשׁ"

pk: "תֹּרַת ה' תְּמִימָה"

sk: "מְשִׁיבַת נְפֹשׁ"